

Nedostatki pri rešitvah tožeb radi žaljenja časti.

Čestokrat se primeri, da zasebni obtožitelj prav užaljen zapusti sodno dvorano, češ, da se o njegovi tožbi ne sodi več, ampak se je po smislu §-a 46 k. pr. r. kazensko-pravdno postopanje ustavilo, ker ni bil o pravem času k dotični razpravi prišel. Prizivna sodišča imajo mnogo posla z rešitvijo dotičnih pritožeb, ko večinoma kazenski sodnik v aktih konstatuje, da je zasebni obtožitelj za par minut prepozno prišel, ali da se ob pričetku razprave ni oglasil, ko se torej v naglici uporabijo določbe §-a 46 k. pr. r.

Nočemo in ne smemo tajiti, da nekateri sodniki razprave o zasebnih tožbah preradi odrejajo že na 8. uro zjutraj in še preje, nadalje, da se točno ob 8. uri predmet okliče, oziroma stranke pokličejo in da se vse to vrši tako mehanično in tako hitro, da večkrat ni mogoče v gneči ljudstva, ki napolni vse sodne prostore, slišati lastne svoje besede! Ali ni mogoče in prav naravno, da kdor težko pričakuje pravične in resne rzsodbe, še sam ne ve, da je bil klican? Ali ni naravno, da se za 2—5 minut lahko kdo zakasni? Saj ure ne gredo enako in pri marsikaterih sodiščih še sploh ure nimajo, ali pa je v takem stanu, da nima niti sodnik niti stranka garancije, da se je ob pravem času razprava pričela.

Sodišča so strankam na ljubo ustvarjena in prav slab utis napravlja postopanje, ako obtožitelj mnogokrat po več ur daleč priroma v svetišče pravice, da bi našel pravico, potem mu pa kruti § 46 cit. zak. odnese ves trud, napor in tudi pravico! Moderno sodno postopanje zahteva, da se strankam, kolikor moči, pravosodstvo olajšuje; izrecno zahteva poslovni red, da se je treba ozirati na daljavo, na vreme, na cestne zveze in druge komunikacijske okolščine, in tudi ugled sodišča zahteva, da se nasproti strankam opusti vse, kar bi utegnilo vzbujati sum, da

se noče stvarno in temeljito razpravljati o vsaki tožbi, bodisi predmet tudi sam ob sebi neznaten, nepomenljiv ali po mnenju sodnika prazen in za sodbo neporaben.

Gotovo si mora stranka misliti, da sodnik nalašč njeno pravico krati, ako se radi minimalnih diferenc časa takoj kazensko postopanje ustavi. Res se po §-u 46 nav. zak. domneva, da je zasebni obtožitelj od tožbe odstopil, ako ne pride k razpravi; ali pa se dá to domnevo vzdržati, če tožitelj ves spehan 2 minuti po osmi uri stopi pred sodnika in trdi, da še na cerkvenem stolpu ura ni odbila, ko je prekoračil prag sodne dvorane? Vendar pa ga sodnik večkrat zavrne: »ne morem pomagati, vi niste tukaj bili, tožba je izgubljena«. Tako vendar ni umestno, da se stranko odvrča od sodnega praga, ki je trdila in tudi dokaz ponudila, da je nezgoda pri vožnji ali kakšna bolezen zakrivila neznatno zakasnenje!

Sodnik naj si nobeden ne olajšuje dela s tem, da kar v eni minuti vrže pod klop več tožba in s tem tudi uniči čestokrat pravni čut ter provzroči nepopravno škodo! Vsekakor je treba posamezne slučaje vestno prevdarjati in strankam pomagati s poukom, da imajo pravico pritožbe zoper sklepe, s kojimi se postopanje po §-u 46 k. pr. r. ustavi (§ 480 k. pr. r.). Samo ob sebi je umevno, da ima stranka tudi pravico priziva zoper razsodbe, ki se razglasijo na podlagi domnevanja po §-u 46 in 259 št. 2 k. pr. r.; oblika ni ravno merodajna in akademično vprašanje, je li treba razsodbe ali pa se naj v smislu §-a 46 k. pr. r. daljno postopanje ustavi, kedar obtožitelja pri oklicu predmeta ni, naj nikomur glave ne beli; v praksi se je večinoma mnenje udomačilo, da zadostuje, ako se v takih slučajih ravna po §-u 46 k. pr. r.; vendar ni opustiti daljnega koraka, da se stranke o tem sodnem sklepu obvestijo.

Nastopno naj razglasimo dva načelna sklepa, katera je izdalo ljubljansko deželno prizivno sodišče v le-tem vprašanju:

Neko sodišče je na razpravnem zapisniku čisto preprosto zabeležilo: »ustavljeno po § 46 k. pr. r.« Zasebni obtožitelj se je pritožil zoper to sodno postopanje, ne da bi bil obveščen, kaj se je z njegovo tožbo zgodilo. Prizivno sodišče je razsodilo, da zabeležba v aktu: »ustavljeno itd.« ne zadostuje in da se s tem ne nadomesti protokolarna posvedočba v smislu

§-a 77 k. pr. r., tem manj, ker ima stranka glasom tega paragrafa odst. 2 pravico zahtevati prepis ustnega oznanila; tedaj se je prvemu sodišču naložilo, da izda in dostavi pismen sklep, zoper katerega je seveda dopustna pritožba.

V drugem slučaju se je pritožbi zasebnega obtožitelja zoper sklep, s kojim se je pravdno postopanje po §-u 46 k. pr. r. ustavilo, ugodilo približno iz naslednjih razlogov: Določba §-a 46 k. pr. r. odst. 3 vsebuje le domnevo, namreč da se v slučajih, kedar obtožitelj izostane od glavne razprave, misli, da je od tožbe odstopil; ta formalnost je čisto na pravem mestu, da se preprečijo nedostatki pri večkrat nepomenljivih zasebnih tožbah in da se obdolžencu ne delajo mučne poti in nepotrební stroški. Nikakor pa ne sme oblika uničiti prava in gori navedena domneva ne velja, ako je obtožitelj resno svojo voljo pokazal, da vzdržuje svojo obtožbo in da so le malenkostne difference ur povzročile ono domnevo. V le-tem slučaju je zasebni obtožitelj po izpovedbah raznih prič ob pravem času nastopil pot k sodišču in ako je glasom uradne ure za par minut prepozno prišel, to njemu ne sme škodovati, ker uradna ura njemu kot stranki ni pristopna, ampak so le mero-dajne javne ure, bodisi kolodvorske ali cerkvene; glasom izpovedbe priče J. pa je takrat, ko je že bil prišel zasebni obtožitelj kontumaciran od sodišča nazaj, farna ura še le komaj odbila osem in se je očitvidno le šlo za malo trenutkov ter se sploh ne more reči, da bi bil obtožitelj pravi čas zamudil; ker so pa difference bodisi na eni ali drugi uri mogoče, kar pa ne pride v poštev, ako se le za par trenutkov difference pokaže, in ker navedbe zasebnega obtožitelja še tudi podpira druga priča, je torej pritožbi bilo ugoditi in uvesti je daljno zakonito postopanje o tožbi pritožitelja.

Naj bi vsi naši sodniki posamezne slučaje resno in trezno prevdarjali in ljudem na korist pravosodstvo izvrševali, držeči se načela, da »vsakemu svoje!« in da nikdar zunanja oblika ali formalnost preveč ne upliva na pravo samo. Dandanes živimo v drugih časih nego nekdanj, treba je povsodi pametnega in občinstvu koristnega postopanja!

K. W.

